

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 44

31. listopada 2007.

cijena 100 Ft

Foto: Tímea Horvat

Glas Gradišća u Hrvatskom Židanu

Komentar

Zvijezde židanske noći

Čisto do dibine se slažem s Nenadom Brekom, članom žirija na Glasu Gradišća, ki je rekao da „*pobjednik ove prekrasne manifestacije je mladež i hrvatska rič*“. Ona gradišćanska mladež ka u svojem žilavom opstanku je jur po drugi put organizirala festival, koji ne samo da je jedini kao takov nek i pravoda i jedinstven u cijelom orsagu, po ideji židanskoga junaka Petra Horvata, u okviru Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj. Ova mladina dojuče ljeta će se strefiti u 15. Gradišćanskom taboru, a vjerojatno uz ov centralni program će i kljetu skupapozvati talentirane pjevače i pjevačice, med kimi će se izniknuti znamda još jedan novi Erik Škrapić, za koga jur cijela Ugarska zna da je Hrvat i da je otkriven uprav na ovom festivalu. Da je danas u modi biti popularnim, poznatim i slavnim još i na nekoliko minutov, to je pokazala i lista naticateljv na dotičnom pjevačkom festivalu, a je i črno-bijeli dokaz da imamo još shranjenih, šikanih talentov u rezervi. Polag toga govori i činjenica da Gradišće očividno ima jako veliki muzički ter i vokalni potencijal. Kod nas nij već sel ni varošov kade ne bi djelao zbor, folkloma grupa, tamburaški sastav, je kade i već društav najdemo na jednom mjestu. Ako nek Glas Gradišća gledamo i cijeli red pratećih bendov, hvalevridno je djelo židanske Mlade generacije, petroviske Pinkice, Pinka-banda, Čungama. Pramajka ove priredbe pak je zapravo GRAJAM (Gradišćanska jačka mladih) u organizaciji četarske osnovne škole, ka je ljetos mogla proknjižiti i zvanaredni uspjeh s prvom CD-pločom najboljih izvodjačev. Već od pola naticateljv na Glasu Gradišća bojsek smo upoznali jur na GRAJAM-u u mladji ljeti. Oni već znaju nešto, zašto je vridno vanstati pred publiku i odjačiti omiljenu pjesmu s hrvatske estrade. Biti nekoliko trenutkov u centru pažnje, štoveć zapameti i neke nove hrvatske riči prik tekstov. Znatni dio naše mladine hrvatstvo doživljava prik mužike, prik notov, ritmov, tancov i tamburanja. I hvala Bogu da je bar tako, jer uvjereni smo svi mi u praksi, njih još moremo kako-tako zadobiti da se bavu hrvatskimi stvari, da stanu nutra u folkloro društvo, da putuju na nastupe, gostovanja i da, ne nazadnje, budu gizdavi na to da nešto već znaju od ostalih i u dodatnoj šansi i vladaju hrvatskim jezikom. Ovoljetojnji Glas Gradišća, po dekoraciji, moderaciji programa ala Rajmund Filipović, po emitiranju kratkih filmov za predstavljanje najavljenikov na ovom naticanju, i naravno uprav tako za atmosferu, zaslužio je peticu. Tako zapravo bi rekla da zvijezde židanske noći nisu bile samo izvodjači ki su nudili lipu zabavu ali i pokazali su svu svoju vridnost, nego zapravo i organizatori ki su si tajedne dugo prije priredbe trapili glavu što i kako bi mogli, morali još dodati, izmisliti ka savršenstvu poiskanja toga jednoga glasa Gradišća. Naravno, i publika bi zavridila pohvalne riči zavolj strpljenja, zahvalnosti i zbog štimunga, jer svaki naticatelj (iako je bio slabucak) primljen je jednakom toplinom, žarom, s ljubavlju kot i oni najbolji, najglasi. Na znanje se daje, mi u Gradišću imamo još jedan uspješni, polako i tradicionalni program što funkcionira, i je od sjevera do juga izuzetno poiskan ter je od velikoga interesa. Ufajmo se da ne samo zavolj svojega noviteta. Aplauz svim ki su uložili trud u tu veliku zadaću i doprinesli sjaju te židanske Gradišćevizije...

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Tjedan koji je iza mene, a osobito vikend, provela sam nad tekstovima objavljenim u prošlom broju i na jednome napisu u kojem mi se potkralo nekoliko propusta. Možda je to i zbog jesenjeg umora, a možda i zbog zbrke koju u glavi novinara mogu izazvati informacije o istoj osobi ili istom događaju, pojavnosti dobivene i pročitane s mnogih strana. Prvo da se ispričam organizatorima jubilarnoga programa 40. obljetnice Plesnog ansambla Baranja održanog 26-27. listopada u Trećem kazalištu u Pečuhu, a ne 1. studenoga, kako smo mi najavili (pozivnicu smo dobili, ali smo datum jednostavno pobrkali), a potom da kažemo kako su u proteklih četrdeset godina društvo vodili mnogi umjetnički voditelji: Milan Rockov, Csongor Iványi, Antun Kričković, Antun Vidaković, Mišo Šarošac i Đuro Jerant, od kojih smo u svom napisu spomenuli tek trojicu. Izgleda da ponovno trebamo svi mi, pogotovo oni koji su zainteresirani za točnu povijesnu sliku ovoga glasovitog ansambla staviti neke stvari na svoje mjesto, zaslužnima odati priznanje, pa neće ni dolaziti do nepotrebnih emailova između starih i novih „baranjaša“, i vrijeđanja, neodazivanja na proslavu, zabrane plesanja koreografija. Priča se „u selu“ kako neki nisu željeli plesati na proslavi svečanog jubileja... Tko je i koliko te na koji način učinio nešto u „Baranji“ za proteklih četrdeset godina? Naj-

bolje to znaju oni koji su plesali i radili, plešu i rade u njoj. Mi smo svoj kratki ilustrativni napis, bez namjere temeljitoga četrdesetogodišnjeg rada „Baranje“ (za što bi nam trebao poseban blok stranica), temeljili i prilagodili slikama neobvezne veselice iz Maće (Matty). Dobro bi bilo kada bi za pedesetogodišnji jubilej današnjega KUD-a Baranja, Društvo, bar za medije, iz-

dalo brošuru sa svojom poviješću i imenima zaslužnih i najzaslužnijih, pa bismo i mi novinari pri prijenosu informacija valjda manje griješili, a time bi i Društvo posredno pomoglo pisanju i kreiranju u javnosti slike o sebi.

Jesenski književni susreti pod brižnim okom pokojnoga hrvatskog pjesnika, učitelja, političara Stipana Blažetina odvijali su se 26-27. listopada u Serdahelu. Inicijativa koja toliko nedostaje našoj sredini. Intrigantna predavanja koja su daleko nadmašila pojam jezika ili književnosti. Poželjno bi ih bilo čuti u svim našim sredinama, a ne bi naškodila u prvom redu ni našoj političkoj eliti koja kreira obrazovnu i kulturnu politiku. Razgovarajmo, otvoreno, pa bilo nas i tridesetak na našoj tribini. Vrijedi to više nego ne znam koliko balova na kojima nismo progovorili nijednu hrvatsku riječ.

Branka Pavić-Blažetin

Mnogobrojni organizacijski štab Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, svi diozimatelji Glasa Gradišća i žiri (u prvoj redici) s muzikantom iz Petrovoga Sela Andrašom Handlerom, studentom Glazbene akademije u Beču, Filipom Tyranom ter hrvatskim koreografom i voditeljem Medjunarodne folklorne grupe Nenadom Brekom

Aktualno

U Lučmanu FUEN-ov seminar slavskih manjin

Tema: Materinski jezik i dvojezično obrazovanje

Federalistička unija europskih narodnosti je najveća manjinska organizacija u Europi, ka je osnovana 1949. ljeta u Versaillesu ter se je proširila osobito, poslije 1989. ljeta, kad se je otkinuo željezni zastor i je puno manjin iz istočnih zemalj priključilo FUEN-u. Ova organizacija danas broji 84 majinske organizacije iz 30 različitih zemalj, a predsjednik joj je Hans Heinrich Hansen, Danac, po narodnosti Nimac. Sekretarijat je u Flensburgu, u gradu na danskoj granici. FUEN ima šest potpredsjednikov, jedna med njimi je Zlatka Gieler, bivša peljačica Hrvatskoga kulturnoga društva u Gradišću. Nje dužnost je da drži kontakte sa slavskimi narodi, narodnosti. Svako ljeto se organizira jedna konferencija, seminar, čiji je domaćin ljetos bio HKDG u Austriji, točnije rečeno, dvi nadležne peršone: spomenuta potpredsjednica FUEN-a i Jelka Perušić iz Dolnje Pulje. Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj treće ljeto je član ove organizacije.

U sridnjegradišćanskom Lučmanu/Lutzmannsburgu 12. oktobra (petak) se je našlo u hotelu Derdak kih pedeset zastupnikov, stručenjakov, političarov deset narodnih grup iz različitih zemalj, a samo od sebe razumljivo, najvećimi su bili domaćini, Gradišćanski Hrvati iz Austrije. Na konferenciju s Ugarske su bili došli Marija Pilšić, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Geza Völgyi ml., predsjednik Odbora za kulturu i mladež, Rajmund Filipović, predsjednik Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, kot i Košić-pedagoginja u Austriji, Tereza Bušić. Pri otvaranju skupa još kako-tako vladala je dvojezičnost (nimško-hrvatska), a potom su organizatori odlučili da pokidob većina bolje razumi nimški jezik, seminar slavskih manjin mora poteći na nimškom jeziku na temu „Sticanje materinskoga jezika i dvojezično obrazovanje”. Tema je aktualna i zbog toga pokidob, kako se je to kasnije dokazalo i pri referati hrvatskih, ugarskih stručenjakov, pedagogov, peljačev civilnih organizacijov u Austriji, broj one dice ka se još pominaju po hrvatski ili ugarski u susjedstvu, nažalost, pogibelno pada. Za pozdravnimi riči predsjednika FUEN-a Hansa Heinricha Hansena ter predsjednika HKDG-a Roberta Sučića čuli smo predavanje Kornelije Berlaković, nadzornice za dvojezične čuvarnice u Gradišću, Zorke Kinda-Berlaković, lektorice na bečkom fakultetu, a u zastupničtvu Gradišćanskohrvatskoga centra o situaciji tamošnjih Hrvatov i djelatnosti te glavne hrvatske ustanove u velegradu govorila je Gabrijela Novak-Karall. Uz sve to, o važnosti ovoga sastanka Zlatka Gieler je rekla: *Mi smo si ljetos za temu seminara zeli sticanje materinskoga jezika i dvojezičnu naobrazbu jer to je fundamenat toga ča mi pravamo. Ako nam se ne ugoda da dica, mladina govoru hrvatski, i to ne samo „ovo je stol, ovo je stablo“, a to drugo komunicira na nimškom ili na ugarskom, onda smo propali. Sigurno je teško danas kod mnogih manjin kad svi mi imamo svoje probleme, ali FUEN je izdao jednu brošuru. Mi imamo pravo na to da se naša dica, naša mladina naobrazi. I to su ljudska prava, svismo to moramo i drugim reći. Mi nismo ljudi kim se davaju droptinke, nego mi bi morali gledati da smo jednakovni većinskim narodom. Ja sam upoznala*

Diozimatelji seminara na Undi

Predstavnik ugarskih i hrvatskih organizacij u Austriji s predsjednikom FUEN-a (odzada) Hansom Heinrichom Hansenom

i sam vidila da koliko je potribno ovde da budeš uporan, da pomoremo jedan drugomu da stalno to povidamo i da moremo napredovati, ali to je jako važno da budu ljudi toga svisni da je ovo sve jedna vridnost. Kako ćemo gledati na to da se ti problemi riješu, oto moramo skupno djelati, diskutirati, kako je va drugi manjina, situacija u Gradišću. Mi smo kod Sorbov pogledali jedan sistem, krez projekt su počela dica već govoriti po sorpsku, jer bi ta jezik skoro izumro. Pravaš odgojitelje, učitelje, da se to hasnuje, jer ništ koristi nimamo od toga da po hrvatski dica lipo jaču, a kad se nešto pita, onda kažu „nem tudom”. A toga nažalost je sve već. Ni dost ako se znamo jačiti, nek govoriti, govoriti, govoriti moramo svenek. Dokle su na prvi dan konferencije dopodne upoznali diozimatelji školsku situaciju ugarske i hrvatske narodne grupe u Austriji, na objed su otelpljani u Kolijev restoran na Undu. S tim je

i u praksi dokazano kako su Gradišćanski Hrvati bili ljeta dugo lučeni s granicom. Otpodne o svoji situacija, projekti su govorili druge manjine, npr. Hrvati u Rumunjskoj, Srbi u Rumunjskoj, Hrvati u Vojvodini, a naravno smo imali i predstavnika Hrvatov iz Ugarske. Koljnofac Geza Völgyi ml., predsjednik Odbora za mladež i šport HDS-a, je u svojem predavanju predstavio najveću krovnu organizaciju Hrvatov na našem tlu ter govorio je o školski projekti, napori kako se pokušava obraniti jezik kod nas. Na pitanje u čemu je bio za njega korisna ova konferencija odgovorio je: *Za mene je bila korisna zato kad sam vidio ovde u Austriji sve stručenjake ki se bavu školstvom i oni su predali realnu situaciju... Imam takov dojam da je ista žalosna situacija u Austriji s jezikom kao kod nas. Razlika je u tom da oni imaju jako dobre projekte i svi voditelji društva nastojadu na tom da bi ovu situaciju obrnuli i da bi se čim već dice pominalo po hrvatsku. A kod nas je problem da samo otoke imamo u cijeloj Ugarskoj, kade se trudu, manje-više individualci, da se dica pominadu po hrvatsku, ali na državnoj razini nemamo cijeli takov koncept kojega bi mogla svaka škola za se zeti.*

Drugi dan je započeo s kratkim sažetkom seminara, a zatim su diozimatelji proputovali sridnje i sjeverno Gradišće u Austriji. Uz večer su sudioniki upoznali i gradišćanski folklor, u izvedbi dolnjopuljanske grupe Hajdenjaki.

-th-

Dodijeljena priznanja na Hrvatskom danu u Kapošvaru

Zemaljsko društvo hrvatsko-mađarskog prijateljstva u Kapošvaru tradicionalno priređuje Hrvatski dan u gradu. Ove godine 6. listopada Hrvatski dan bio je izvanredan, naime u realizaciju uključene su udruge i ustanove s jedne i druge strane granice, a materijalno je potpomagala Europska unija.

Sedam ustanova i udruga iz Kapošvara i 11 iz Koprivnice te okolnih naselja sudjelovalo je u programima projekta „Panonska paleta”, koja je izrađena u okviru europskih projekata Interrega III A suradnje za susjedstvo. Projekt se ostvaruje preko 13 mjeseci s 12 događanja, potporom od 227 tisuća eura Europske unije. Susreti učenika srednjih škola, priređivane međunarodne izložbe, kulturni i športski programi, susreti poduzetnika, posjećivanja gazdinstava, izleti po dvjema državama odista su promicali područje pokraj granice i pomogli u produbljivanju veza. Zasada u Šomođskoj županiji 23 naselja imaju svoje partnersko naselje iz Hrvatske u kojem povezivanju mnogo je pomogla hrvatska manjina u Kapošvaru.

Dan Hrvata započeo je druženjem preko nogometa, na kojem su se borile momčadi gradonačelnika i načelnika okraj i onkraj granice. Prijateljska utakmica koja se odvijala u poslijepodnevnom satima, završena je pobjedom momčadi iz Mađarske, tako ovaj put pehar se čuva na mađarskoj strani.

Svečani dio programa priređen je u Prosvjetnome središtu Árpáda Együda na koji su stigli predstavnici mnogih naselja Koprivničko-križevačke i Bjelovarsko-bilogorske te Šomođske županije, a jednako tako i ugledni gosti hrvatsko-mađarske diplomacije: Vesna Njikoš Pečkaj, konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Smiljan Šimac, opunomoćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske; predstavnici hrvatske manjine: predsjednik Mišo Hepp i Đuso Dudaš, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave; Károly Szita, kapošvarski gra-

adonačelnik. Sve uzvanike pozdravio je Marko Kovač, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave toga grada, te predsjednik Prijateljskog društva, i pročitao pozdravno pismo Ivana Bandića, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, Milana Bandića, zagrebačkog gradonačelnika, i bivšeg veleposlanika dr. Stanka Nicka, koji su također članovi Društva, međutim zbog inih obveza nisu mogli nazočiti na svečanom programu.

O uspjesima Prijateljskog društva govorio je Tibor Čuč, dopredsjednik, koji je naglasio kako su se 23 šomođska naselja povezala preko granice, a na ovome svečanom susretu nazočni su predstavnici novih naselja koji žele imati svoje prijateljsko naselje u Hrvatskoj, npr. Kádárkút, a javili su se i iz BiH, iz grada Mostara, koji bi također željeli uspostaviti vezu s Kapošvarom. U svim tim povezivanjima Prijateljsko društvo želi nadalje pomoći.

Zemaljsko mađarsko-hrvatsko prijateljsko društvo svake godine dodjeljuje priznanja osobama koje su svojim ulaganjem pridonijele uspostavljanju kontakata, tako i ovaj put.

Ivanu Bandiću, veleposlaniku Republike Hrvatske u Budimpešti, dodijelio je naslov „Počasni član Zemaljskoga mađarsko-hrvatskog prijateljskog društva” za njegovu moralnu i materijalnu pomoć koju je nudio tijekom godina, te za učestalo potpomaganje Društvu s informacijama i sa svojim kontaktima. (Zbog odsutnosti veleposlanika priznanje će se predati kasnije.)

Priznanje zahvalnosti dodijeljeno je:

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, u Budimpešti se 10. studenoga pod pokroviteljstvom Stjepana Mesića, predsjednika Republike Hrvatske, i dr. Lászlóa Sólyoma, predsjednika Republike Mađarske, priređuje Dan Hrvata. Mjesto održavanja priredbe je Hotel Flamenco – Dvorana Bolero

(Budimpešta, XI. okrug Tas vezér u. 7).

Program priredbe:

15:00–16:00

Sveta misa u crkvi Sv. Emerika

(Budimpešta, XI. okrug, Villányi u. 25)

16:30–17:00

Otvorenje izložbe: Fotografije iz arhiva Etnografskog odjela Muzeja Janus Pannonius u Pečuhu, autorica izložbe: Ruža Begovac, voditeljica Etnografskog muzeja u Pečuhu

17:30

Himne

Otvorenje, pozdravni govori, dodjela odličja i priznanja

18:00–20:00

Gala program

Folklorni program Hrvatskog umjetničkog društva „Luč” i društva „Tamburica” Hrvatske osnovne škole i gimnazije iz Budimpešte:

- „Ti vršenska seko”, vršenski plesovi
- Dalmatinski svadbeni običaj
- Plesovi iz Pomurja
- Plesovi iz Podravine
- „Sve ptičice iz gore”
- Bunjevački svatovi.

Poziv za dostavu prijedloga u svezi s dodjelom Odličja Hrvatske samouprave grada Budimpešte

Na osnovi odluke zastupničkog tijela Hrvatske samouprave grada Budimpešte pozivamo osobe, hrvatske manjinske samouprave i udruge da dostave svoje prijedloge u svezi s dodjelom Odličja Hrvatske samouprave grada Budimpešte. Hrvatska samouprava grada Budimpešte dodjeljuje Odličje Petra Katančića onim osobama, udrugama i ustanovama koje su se istakle znanstvenim radom za hrvatsku zajednicu u Budimpešti.

Hrvatska samouprava grada Budimpešte dodjeljuje Odličje Ivana Antunovića onim budimpeštanskim Hrvatima, udrugama i ustanovama koje su se istakle na polju njegovanja hrvatskoga jezika, kulturnog života, prosvjetne djelatnosti, umjetnosti i vjerskog života.

Prijedlozi se mogu dostaviti do 17. studenoga 2007. g. na adresu Hrvatske samouprave grada Budimpešte (Fővárosi Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24) Tel./fax:1/303-6872

Helena Hećimović

Helena Hećimović, predstavnicu grada Koprivnice, članicu Društva, koja je svojom djelatnosti mnogo pomagala u povezivanju gradova Kapošvara i Koprivnice;

Károly Szita

Károly Szita, kapošvarskom gradonačelniku, jednom od osnivačkih članova Prijateljskog društva, koji je maksimalno potpomagao njegovo djelovanje i uvijek ga je smatrao partnerom;

Zlatku Franculiću, načelniku Kapele, inicijatoru u povezivanju s Kaposmérőm koja je veza i odonda vrlo živa.

Priznanja je uručio predsjednik Društva Marko Kovač, nakon čega je načelnik grada Kapošvara zahvalio na aktivnom djelovanju tamošnje hrvatske zajednice, koja svojim radom udovoljava ne samo svoju manjinu nego 70 tisuća Kapošvaraca, a njihova aktivnost odista može biti uzor bilo kojoj zajednici.

Svečani program zaokružen je kulturnim programom na kojem je nastupio KUD Tanac (voditelj Jozo Savai) iz Pečuha s plesovima

raznih hrvatskih regija Mađarske i koprivnički Tamburaški orkestar „Tome Šestak” (dirigent Antal Papp) s koncertom hrvatskih i svjetskih skladbi.

Helena Hećimović, dobitnica priznanja nakon priredbe kazala je za naš tjednik:

– Kao članica koprivničkoga gradskog poglavarstva bila sam pozvana u Kapošvar, i uvijek smo bili izuzetno primljeni, na prijateljski način. Bila sam oduševljena da se osnuje prijateljsko društvo, jer i u našoj županiji imamo malu zajednicu Mađara, i smatrala sam dobrom zamisli da se povežu. Dolazeći u Kapošvar, postali smo prijatelji, i krug se širio, a i dan-danas raste. U međuvremenu je došlo do mnogih povezivanja u obiteljima. Osjećaj da pripadaju nekoj drugoj nacionalnosti obnavlja se, radimo na tome da se utvrdi i njihov broj. Dobro bi bilo da se u nekim školama počne učiti mađarski jezik. Ta prekogranična suradnja može biti i stimulacija. Za ovu suradnju uspjeli smo pridobiti i pomoć od europskih fondova preko «Panonske palete» i razvili smo programe. Mi, kao grad Koprivnica, ono što možemo pružiti manjinskoj zajednici jest potpora u njihovu okupljanju te u kulturnom i prosvjetnom smislu, a jednako tako oni su nam nadahnuće za našu manjinsku zajednicu koja je, doduše, mnogo manja, ali zajedno možemo postići jako mnogo,

Prilike su bile slične i kod nas ako gledamo mađarsku manjinu u Hrvatskoj. Mnogi Mađari deklarirali su se kao Hrvati.

Dobiti priznanje, uvijek je radost, a i velika obveza, jer to nas obvezuje da i nakon toga nešto prikazemo. Zajedno s kolegama u zadnje tri godine radila sam na suradnji jer je taj projekt plod onoga u što smo dosada stvarali. Novac je uvijek ugodno dobiti od Europe, pogotovo ako je utrošen na širenje naše kulture, bolje upoznavanje, ali, kako sam rekla i prijateljima iz Mađarske, mi i bez tih novaca znali smo ostvariti programe. Ako u sljedećem projektu dobijemo još pomoći, pokušat ćemo u što bolje svrhe upotrijebiti. Ja osobno mnogo se bavim zaštitom prirode i posebno bih uložila u zaštitu rijeke Drave. Kada i Hrvatska postane članicom Europske unije, mislim da ćemo te probleme mnogo lakše rješavati zajedno.

beta

BAJA – Skupina od 16 učenika iz dviju bajskih škola (s Vancage i Dolnjaka) u kojima se predaje hrvatski kao predmet, u pratnji svojih nastavnika, od 2. do 5. listopada boravili su u prijateljskom naselju Labinu u Hrvatskoj. Za svoga boravka odigrani su prijateljski nogometni i odbojkaški susreti, a bajski učenici upoznali su se i s radom Vijeća mladih grada Labina. Za učenike iz Baje organiziran je i izlet brodom na otok Cres.

Kako nas je izvijestila Angela Šokac-Marković, član bajskog izaslanstva, koje je vodio **menadžer Barnabás Bócsa, poslovni ravnatelj bajskog Marketing Kft-a**, 3. listopada u Labinu je održan četvrti Europski dan poduzetnika pod pokroviteljstvom Europske organizacije za gospodarsku suradnju i razvitak (OECD-LEED). Na okruglom stolu u Gradskoj galeriji Labin bio je domaćinom prezentacije i rasprave na temu „Uloga lokalne samouprave u transformaciji gospodarstva” u kojoj su sudjelovali višegodišnji partneri mjesne gradske uprave na projektu oživotvorenja gospodarskih, obrazovnih, socijalnih, ekološki održivih i međunarodnih aktivnosti. Kao visoki gost na skupu je pribivao Peter Tatarko, menadžer i koordinator OECD-a iz Centra za razvoj lokalne zajednice sa sjedištem u Trentu (Italija), koji je posebno pohvalio posvećenost grada Labina mladima te nastojanja gradske uprave u održavanju ravnoteže između poslovnog razvoja i kvalitete života. Uvodno izlaganje održao je labinski dogradonačelnik Alen Golja koji je cjelovito prikazao probleme s kojima se Labin i Labinščina suočila sredinom devedesetih godina, te modelima traženja izlaza iz gospodarske i socijalne krize. Među ostalima prikazana je i suradnja sa zbratimljenim gradovima i suradnja s javnim i privatnim sektorom.

BAJA, SPLIT – Sudionice nedavnog usavršavanja prosvjetnih djelatnika u Baji, od 14. do 21. listopada boravile su u Splitu gdje je organiziran nastavak usavršavanja na Učiteljskoj akademiji, a organizirane su radionice, ogledna predavanja i hospitacije u splitskim školama. Hrvatske učiteljice iz Budimpešte, Kačmara, Dušnoka i Petrovog Sela pratila je Iva Bezinović, od rujna ove godine nova lektorica hrvatskoga jezika i književnosti na Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji.

Intervju

Suradnja Hrvatskoga kazališta Pečuh i Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu

Suradnja Hrvatskoga kazališta Pečuh i Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu ostvaruje se već nekoliko godina kako razmjenom predstava, tako međusobnim gostovanjima, a ne u posljednjem redu i zajedničkim produkcijama. Tako su 18. listopada u Pečuhu boravile intendantica Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu dr. Ana Lederer i ravnateljica Drame Hrvatskoga narodnog kazališta Sanja Ivić. Oni su s ravnateljem Hrvatskoga kazališta Pečuh Antunom Vidakovićem potpisale Ugovor o umjetničkoj suradnji u sezoni 2007/2008. koji se ostvaruje kroza zajedničku realizaciju premijerne predstave nastalu na temelju teksta Miroslava Krležu u dramizaciji Sanje Ivić i režiji Tomislava Pavkovića. Premijera se predviđa za 21. prosinca u Pečuhu, i to kao dio repertoara obaju kazališta. Temeljem ugovora HNK u Zagrebu organizirat će deset izvedaba na gostovanjima u Republici Hrvatskoj, dok će uz pet izvedaba na sceni Hrvatskoga kazališta Pečuh, pretpremijera 20. prosinca, premijera 21. prosinca, i izvedbe 22. i 23. prosinca Hrvatsko kazalište Pečuh ostvariti još pet gostovanja u Republici Mađarskoj. Nakon potpisivanja ugovora zamolili smo intendanticu Hrvatskoga kazališta u Zagrebu dr. Anu Lederer za kraći razgovor.

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Dr. sc. Ana Lederer, intendantica HNK u Zagrebu, diplomirala je komparativnu književnost i ruski jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1987. Magistrirala je 1992. s temom Dramski rad Ivana Raosa, a doktorsku disertaciju pod naslovom Redateljski opus Tita Strozziya u kontekstu hrvatskih redateljskih poetika obranila 2001. na istom fakultetu. Prve tekstove, književne kritike, objavila je 1989. u časopisu »Quorum«. Početkom 1990. prelazi u dvotjednik za kulturu »Oko« na mjesto urednice kazališne rubrike, na kojem ostaje do gašenja novina u siječnju 1991. Sredinom 1991. postaje znanstvena novakinja u Zavodu za književnost Filozofskog fakulteta, gdje radi sve do prosinca 1999, kada se zapošljava u Odsjeku za povijest hrvatskoga kazališta Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, gdje radi do imenovanja na dužnost intendantice HNK u Zagrebu. Objavila je niz kritika, prikaza i eseja u novinama i časopisima, surađivala kao scenaristica i voditeljica u Obrazovno-znanstvenom programu Hrvatske televizije u tridesetak emisija serijala Antologija hrvatske književnosti i Antologija hrvatske drame, od 1997. urednica je Biblioteke ITD u Znanju, te niza posebnih izdanja. Ana Lederer dosada je objavila knjige: Dobre slučajnosti (1994), Ivan Raos (1998), Redatelj Tito Strozzi (2003) za koju je dobila Nagradu „Petar Brečić“ za kazališnu publicistiku, Ključ za kazalište (2004) i Vrijeme osobne povijesti (2004) za koju je dobila nagradu Matice hrvatske „Antun Gustav Matoš“ za književnu i umjetničku kritiku. Autorica je i većega broja znanstvenih radova u zemlji i inozemstvu. Bila je izbornica ovogodišnjih Marulićevih dana. Vlada Republike Hrvatske imenovala je 30. lipnja 2005. dr. sc. Anu Lederer za intendanticu Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu.

Kakav je interes jedne velike kazališne kuće kao što je Hrvatsko narodno kazalište da potpiše ugovor o suradnji s jednim doista malim kazalištem kao što je Hrvatsko kazalište Pečuh?

– Ono je doista malo, u svakom pogledu, ali to je samo prostorno zasada, kako vidim i znam, bit će to i prostorno uskoro jedno veliko ugledno kazalište. To je jedino Hrvatsko kazalište u inozemstvu, i to u Mađarskoj koje ima intenzivne veze u razmjeni s hrvatskim kazalištima u Hrvatskoj. Razmjena umjetnika, glumaca, pisaca, redatelja. Naš je interes suradnja s Hrvatskim kazalištem u Pečuhu kao jednom doista neobičnom i jedinstvenom, zanimljivom kulturnom pojavom u našem, odnosno europskom prostoru. Kao što znamo, 2010. godine Pečuh će biti prijestolnica europske kulture, pa i tu vidimo priliku za našu nazočnost s našim odista velikim predstavama posredstvom Hrvatskoga kazališta Pečuh na pečuhkim pozornicama. Malo kazalište s velikom perspektivom i potencijalom, u čemu vidimo sve predispozicije za buduću plodnu suradnju.

Suradnje je bilo i dosada, ogleдалa se ona u različitim aspektima, ali evo prvi put potpisana je jedan konkretan ugovor?

– Ovako nečega nije bilo dosada.

Posredstvom Hrvatskoga kazališta kod nas u Drami HNK 5. listopada premijerno je izvedena predstava njemačkog dramatičara Botha Straussa „Park“, u režiji mađarskog redatelja Jánosa Szikore. Jedan novi redateljski pogled, neuobičajen i Botho Strauss nadasve je zainteresirao kulturnu javnost u Hrvatskoj. Sve to plod je naših dosadašnjih veza i

poznanstava u ovome jedinstvenom srednjoeuropskom kulturnom krugu gdje smo upućeni na suradnju jedan s drugim. Gledaju se predstave, surađuje se i kontaktira. Pripadnost srednjoeuropskome kulturnom prostoru nadaje nam povezivanje i s mađarskim kazališnim trendovima i životom u njoj, a u tome smislu Hrvatsko kazalište važan je

medijator te suradnje. Szikora je prvi put režirao na našoj sceni Botha Straussa. Sjajna suradnja je ostvarena kako s našim ansambлом, tako je uspostavljen i sjajan kontakt umjetnosti i ljudi koji putem kazališta komuniciraju bez obzira na barijeru jezika.

Sprovod u Theresienburgu je koprodukcija, prva između ove dvije kazališne kuće i dio ovogodišnjeg repertoara. Recite nam nešto o vašoj kazališnoj kući koja zapošljava preko petsto stalnih i tisuću i dvjesto vanjskih suradnika, djeluje kroz tri umjetničke cjeline: Dramu, Operu i Balet, s dvjesto izvedaba godišnje, niza gostovanja, sa 150 tisuća gledatelja u prošloj kazališnoj sezoni, s tri lokacije, radionicama...

– Imamo tri umjetničke grane u istoj kući i na istoj pozornici. Sezону u Drami smo započeli s Parkom, slijedi Opera za tri groša... Program Hrvatskoga narodnog kazališta u sezoni 2007/2008. u Drami izgleda ovako: premijere su Botho Strauss: *Park*, Kurt Weill-Bertolt Brecht: *Opera za tri groša*, Eugene O'Neill: *Elektri pristaje crnina*, William Shakespeare: *Oluja*, Miroslav Krleža: *Sprovod u Theresienburgu*, William Shakespeare: *San ljetne noći*. Tu su i reprize koje i ove sezone igramo, i to Carlo Goldoni: *Trilogija o ljetovanju*, William Shakespeare: *Romeo i Julija*, Ante Tomić: *Što je muškarac bez brkova*, Jean Anouilh: *Becket*, Anton Pavlovič Čehov: *Tri sestre*, Mustafa Nadarević (prema Hasanaginici Milana Ogrizovića): *Hasanaginica*, Federico Garcia Lorca: *Dom Bernarda Albe*, Marin Držić: *Dundo Maroje*, Oscar Wilde: *Važno je zvati se Ernest*.

Opera nam također ima bogat repertoar. Imamo ove godine četiri premijere – Georges Bizet: *Carmen*, Giacomo Puccini: *Triptih*, Josip Mandić: *Mirjana*, Claudio Monteverdi:

Orfeja. Tu su i operne izvedbe iz prošlih sezona reprize – Wolfgang Amadeus Mozart: *Čarobna frula*, Giuseppe Verdi: *Traviata*, Giuseppe Verdi: *Nabucco*, Gioacchino Rossini: *Seviljski brijač*, Wolfgang Amadeus Mozart: *Don Giovanni*.

Balet s tri ovogodišnje premijere – Sergej Sergejevič Prokofjev: *Pepeljuga*, Marjan Nekak-Staša Zurovac: *Danse Macabre*, Nacho Duato-Vasco Wellenkamp-Leo Mujić: *Baletna večer*, te s baletnim predstavama, reprizama iz prošlih sezona – Fran Lhotka: *Đavo u selu*, Petar Iljič Čajkovski: *Orašar*, Petar Iljič Čajkovski: *Trnoružica*, Adolphe Adam: *Giselle*, Leo Delibes-Youri Vamos: *Coppélia na Montmartreu*, Gustav Mahler-Milko Šparemblek: *Pjesme ljubavi i smrti*, Petar Iljič Čajkovski: *Labuđe jezero*.

Mi zapravo u svakoj sezoni kako u Drami, tako Operi i Baletu imamo mjesečno po jednu premijeru.

Kako zamišljate odvijanje daljnje suradnje između Hrvatskoga narodnog kazališta Zagreb i Hrvatskoga kazališta Pečuh?

– Vidimo sebe u toj suradnji i pretpostavljamo kako ćemo i iduće godine nastaviti započetu suradnju s Hrvatskim kazalištem Pečuh, koja dobiva svoje nove temelje upravo ovogodišnjom zajedničkom koprodukcijom *Sprovod u Theresienburgu*. Vjerojatno ćemo uspjeti i za sezonu 2008/2009. ugovoriti jednu koprodukciju. Nadalje vidimo sebe u gostovanjima na pečuhskoj pozornici i u Pečuhu kao europskom gradu kulture. Nekako mi se čini kako nam je ovdje mjesto s našim predstavama.

Trenutno vodimo pregovore i s Budimpeštom gdje bismo voljeli ostvariti gostovanje s kazališnom predstavom *Dundo Maroje*, našom prošlogodišnjom premijerom.

Zahvala

Undanska Osnovna škola zahvaljuje svim pomagačem za pinezno podupiranje. U 2006. ljetu dobili smo 29 257 Ft, a ov dobitak smo potrošili za putne stroške na tečaj za plivanje.

Kuratorij za undansku Osnovnu školu

Zahvala

Zaklada za Petrovo Selo zahvaljuje podupiranje svim onim ki su u prošlom ljetu iz vlašćega poreza uputili 1% za djelovanje Zaklade.

Tako dotično ljetu 278.461 Ft i još od lani ostalo 345.426 Ft je potrošeno na sport-sku i kulturnu djelatnost ter na polipšavanje sela.

Kuratorij Zaklade

Zahvala

Vjersko i kulturno društvo hrvatske Katoličanske mladine (Hrvatski Židan) zahvaljuje svima koji su jedan posto svojega poreza preuputili na njegov žiroračun da bi tako pomogli djelovanje Društva. Dobiveni novac 268.016 Ft pokriva troškove omladinskog tabora Peruškoj, celjansko hodočašće mladine na autobusu, primanje gostov iz Hrvatske za prijateljsko združenje, za novi koper mašin, za monitor i stroškov Društva.

Sa zahvalnošćum

Vjersko i kulturno društvo hrvatske

Katoličanske mladine

Lijepa hvala iz najsrdačnijim pozdravom

Štefan Dumović

župnik

Zahvala

Hrvatsko kulturno društvo Gradišće u Petrovom Selu zahvaljuje materijalnu potporu svim onim ki su iz svojega 2006. ljetosnjega poreza ponudili 1% Društvu. Tako je ponudjeno 70.274 Ft, a ti pinezi se još držu u društvenoj rezervi.

MOHAČ – U organizaciji mohačkog Muzeja „Kanizsai Dorottya”, u njegovu izložbenom prostoru 19. listopada otvorena je izložba s naslovom *Slike vremena 1945–1956*. Izbor je to iz plakata i novinskih natpisa koji su u vlasništvu Muzeja. Izložbu je otvorio muzeolog i povjesničar Zoltán Huszár, a može se pogledati na adresi Városház u. 1 do 15. veljače 2008. godine svakoga dana, izuzev nedjelje i ponedjeljka, kazao je za Hrvatski glasnik ravnatelj mohačkog Muzeja Jakša Ferkov.

„Neka vam svaki dan bude hrvatski“

*Uz nazočnost visokih gostiju 13. listopada
u Starinu proslavljen Hrvatski dan*

Na kulturnoj manifestaciji, koju su organizirali Hrvatska i starinska Mjesna samouprava sela Starina, boravili su veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti mr. sc. Ivan Bandić, potpredsjednik, odnosno zastupnik Mađarskog parlamenta László Mandur i László Kocsi, predsjednik i zamjenik predsjednika Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp i Đuso Dudaš, načelnik Općine Sopje Zvonimir Kovačec, te načelnici susjednih naselja. U trosatnome kulturnom programu nastupili su domaći „Biseri Drave“, Ženski pjevački zbor Korijeni iz Martinaca, KUD Drava iz Lukovišća, KUD Podravac iz Sopja te plesni sastav Baranja.

Programi Hrvatskog dana počeli su u podne svetom misom koja je, zahvaljujući velečasnom Josipu Pendžiću, župniku iz Soplja, i mjesnom župniku Jánosu Molnáru, služena dvojezično. Poslijepodne su znatijelnicima svoje umijeće i tehnička sredstva prikazali predstavnici policije, graničara i vatrogasaca, a u 18 sati je počeo vrlo sadržajan i kvalitetan kulturni program. Od svih događanja ipak najveću pozornost privukli su oni razgovori koji su vođeni s uzvanicima visokog ranga. Veleposlanik Republike Hrvatske mr. sc. Ivan Bandić zbog svojih drugih obveza mogao je ostati u Starinu svega četrdesetak minuta, ali to je vrijeme vrlo učinkovito iskorišteno za razmatranje gorućih problema podravskoga kraja. U ime domaćina načelnica sela Starina Borbala Šajić zatražila je veleposlanikovu pomoć pri rješavanju pitanja mosta i graničnog prijelaza na Dravi između Sopja i Dravljanaca. Potpredsjednik HDS-a Đuso Dudaš i načelnik Općine Sopje Zvonimir Kovačec istakli su da se Hrvati s obje dravske obale već više od deset godina zalažu za izgradnju mosta koji bi povezo najveću hrvatsku skupinu u Mađarskoj s maticom. S mađarske su strane već gotovi planovi novog puta od Sigeta do Drave, međutim, kako su naglasili, sasvim neočekivano nedavno u optjecaj su došle tri nove verzije, i u sve tri se predviđa izgradnja mosta kod Zalate. Dok je šeljinski gradonačelnik izjavio kako tom gradiću odgovara svaka varijanta koja predviđa prijelaz u blizini, bilo kod Zalate, bilo kod Dravljanaca, predstavnici hrvatskih sela s lijeve obale Drave, a isto tako i Sopja, bili su kategorični u stavu da Hrvatima ne odgovaraju novije varijante. Veleposlanik Ivan Bandić je rekao da treba podržati varijantu koja odgovara većini, tj. varijantu s mostom kod Dravljanaca. Obećao je da će pokušati staviti pitanje na dnevni red sljedeće sjednice Mješovitog odbora, 30. listopada, koji priprema iduću zajedničku sjednicu vlada dviju država. „Došlo je vrijeme, da se to pitanje riješi“ – naglasio je, a isto tako je ponudio i pomoć u rješavanju statusa starinske osnovne škole.

Potpredsjednik mađarskog Parlamenta László Mandur u svom obraćanju gledateljima kulturnog programa naglasio je da su tijekom povijesti bile uspješne one države koje su znale surađivati sa susjedima. Posebno je istaknuo da su u suradnji uvijek prednjačile žene, koje su prve preuzimale od susjednih kultura razne načine pripremanja jela. G. potpredsjednik je izrazio nadu da će Hrvatska u skorij budućnosti postati članicom Unije kako bismo opet mogli živjeti u tješnijoj uzajamnoj vezi.

Nazočnima se obratio i načelnik Općine Sopje Zvonimir Kovačec koji je izrekao želju izdignutu u naslov ovoga članka: Neka vam svaki dan bude hrvatski. Time je zaželio hrvatskim zajednicama u Podravini da aktivnost u svezi s očuvanjem kulturne baštine i jezika predaka ne bude samo stvar blagdana nego da prijede i u svakodnevnicu. Kulturni program još jedanput je potvrdio kako se u zadnje vrijeme u Podravini znatno intenzivnije radi na očuvanju običaja. „Biseri Drave“ nastupili su u povećanom sastavu, potpomognuti starijim sviračima. Iz Martinaca su uz „Korijene“ došli i mladi plesači, a predstavili su se i noviji tamburaši. Lukoviščani su izveli svoj bogati program u impozantnom sastavu, naime, skupa su plesali u kolu lukoviški osnovnoškolci i članovi društva stari i do 70 godina. „Podravac“ iz Sopja opet je potvrdio svoju visoku kakvoću u izvedbi svojih pjesama i plesova, a ansambl Baranja je obilježio kraj programa svojim profesionalizmom. Nakon programa slijedio je bal, na kojem su, po običaju, naizmjenice svirali sopjanski i starinski svirači.

t. k.

Trenutak za pjesmu

Hvaljen Isus i Marija

Evo, moje tilo spravlja se na put zadnji
Ostavivši ovde čeljad i kralj rodni.
Vratit će se u zemlju, nek je Božja volja,
Da počiva dugo, do uskrsnog dana.

Nemila mi bolest tilo savladala,
Ali dušu moju satrt nije znala.
Po zakonu našem sam se ispovidio,
Božje sveto tilo k sebi sam primio.

Duša mi u nebu odsad ima mista,
Vidim dragog Boga, oko njeg sve blista.
I naša Gospoja kraj njeg sidi slavna,
Njima želim pivat radosno iz srca.

Al sad još na zemlji posljednji blagoslov
Primite od mene dok ne krenem na put.
Samo za vas žudim, samo vas milujem,
Mili moji virni, redom sad vas zovem.

Prvo ženo moja Đulo, moja ti si.
Da te pomilujem bliže lisu dođi.
Ti razumna žena uvijek si mi bila,
U teškoj bolesti lipo me dvorila.
Četrdeset i jednu godinu sa mnom
Provela si život, Bog ti dao milost.

Sad od teb' se prašćam, Joso sine rođeni,
S Mariškom s dicama želim lipo živi.
Mamu ne ostavi, na nju brigu vodi,
Otac tvoj od tebe zadnji put to želi.

Ovamo si došo i ti šogor-Joso Zorić
S Katicom ti ženom da me do groba pratiš.
Živite sa svojima, ja vam sad to želim,
Dugo i u srići, o, ljubezni moji.

Drugi šogor sridnji Franjo Zorić, rode,
Sa ženom Mariškom koj' ste sada ovde.
Želim da oluja ne kida vam život,
Živite sa svojima, imajte radost.

Najmladi šogor i kum Nikola Zorić
S kumom Marijom zadovoljno živi.
Mlogo radosti imajte sa vašom kćerkom,
Za vas molim sada, ostanite s Bogom.
Budite i odsad prijateljski, lipo
S mojim ostalima uvijek dobro, virno.

Sad od vas se prašćam, svi rodovi moji,
Komšije, znanci, pratioci virni.
Molite se za me, i ja Boga prosim
Da i vama da slavu jednoć u nebesi.

Al sada pratite tilo mi do groba
Gdi će tilo imat počinka dugoga.
Isusova Majka sad Sinka ti moli
Da ne gleda grije, dušu u raj primi.

Hvaljen Isus ime i Majke Marije!
S Bogom, mili moji, s Bogom ostanite.

Ivo Agatić, umro 17. svibnja 1964.

„Bisernica Janike Balaža“

Sedmi međunarodni festival tamburaških orkestrara „Bisernica Janike Balaža“, u organizaciji Udruženje građana „Tamburica Janike Balaža“ održan je 13-14. listopada u Novom Sadu. Na Festivalu su velik uspjeh postigli upravo pečuški tamburaši, Orkestar Vizin.

Janika Balaž bio je majstor virtuoz na tamburi, već za života istinska tamburaška legenda, kako bi nakon njegove smrti tamburaško umijeće majstora ostala nedostižna priča. Festival koji se počeo organizirati njemu u spomen, prije sedam godina prerastao je u jedan od velikih tamburaških natjecateljskih festivala i jedan od priznatijih. Ovogodišnjem festivalu sudjelovalo je sedam orkestrara. Sastali su se tamburaši iz Srbije, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije i Mađarske. Mađarsku su predstavljali tamburaši Orkestra Vizin iz Pečuha i Orkestra Söndörgö iz Senandrije. Uz njih festivalu su sudjelovali: Tamburaški orkestrara „Užičani“ iz Užice (Srbija), „Varaždinski tamburaški orkestar“ iz Varaždina (Hrvatska), Tamburaški orkestar „Kumanovski tamburaši“ iz Kumanova (Makedonija), Tamburaški orkestar „Muzički signali“ iz Bijelog Polja (Crna Gora) te Tamburaški orkestar „Vojvodanski tamburaši“ iz Novog Sada (Srbija). Natjecanje i snimanje nosača zvuka odvijala su se u Studiju „M“, Radija Novi Sad. Prije samog sudjelovanja festivalu orkestri su morali na natječaj poslati zvučni snimak i opis svoje djelatnosti te proći takozvane kvalifikacije. Mogli su se prijaviti samo tamburaški orkestri s najviše jednim glazbalom drugoga tipa, primjerice, violina ili harmonika, ali samo u orkestrima koji broje od 5 do 10 članova. Prvu večer festivala orkestri su se predstavili svaki posebno nastupom u trajanju od 20-25 minuta u Hotelu „Putnik“, kako bi drugoga dana slijedio natjecateljski dio u kojem su se predstavili stručnom ocjenjivačkom sudu s programom u trajanju od 10-15 minuta. Ocjenjivački sud su činili: Dušan Petrović, Eržebet Glušica, Zdenko Obad-Šćitaroci, Mira Temunović i Dubravko Isakov. Orkestar Vizin na festivalu u natjecateljskom dijelu programa predstavio se s glazbenim blagom podravskih Hrvata i Hrvata iz okolice Mohača te s jednim mađarskim tamburaškim blokom. U kategoriji orkestrara „Vizin“ je osvojio treće mjesto, a drugi je bio „Varaždinski tamburaški orkestar“. Prvo mjesto pripalo je „Vojvodanskim tamburašima“. U kategoriji primaša prvo mjesto pripalo je Zoltanu Vizvariju, primašu Orkestra „Vizin“, drugo Áronu Eredicsu, primašu Orkestra „Söndörgö“, a treće Vjekoslavu Riseku,

primašu „Varaždinskoga tamburaškog orkestra“. Nagrada za prvo mjesto u kategoriji primaša (osim spomen-plakete) bila je i prekrasna bisernica (tamburica). Ove godine dodijeljena je i nagrada za najboljeg basprimaša, a osvojio ju je Dragan Vukosavljević, basprimaš „Vojvodanskih tamburaša“. Na kraju programa svi su orkestri zajedno zasvirali pjesmu „Osam tamburaša s Petrovaradina“.

Kažu kako je tamburica perzijsko glazbalo koje je posredstvom osmanlijskih Turaka dospjelo i u Mađarsku te na južni Balkan, gdje su ga prihvatili Srbi, Hrvati te pojedine mađarske etničke skupine. Potkraj 19. i početkom 20. stoljeća, slično drugim žičanim orkestrima, formirala se takozvana obitelj tamburaških instrumenata od najsitnije tamburice bisernice do najveće tambure bege. Za tamburu treba trzavica, bez nje se ne može.

Ako nam po spomenu grada Beča na um padne obitelj Strauss i opera, onda kada se spomenemo Novoga Sada, asocijamo na tamburašku glazbu i Janiku Balaža. Ovaj svirač podrijetlom Rom, rodio se u vojvodanskom Lukinom Selu 1925. godine. Počeo je svirati na violini, ali uskoro, na savjet svog učitelja, prelazi na prim

tamburu-bisernicu. Kažu kako je, dok su se njegovi drugovi igrali, Janika vježbao. Karijeru je počeo u današnjoj Podgorici u Crnoj Gori, a potom dolazi na čelo Orkestra Radio-televizije Novi Sad. Danju na Radiju, noću po kavanama, najviše u Petrovaradinu sa svojim tamburašima. Proputovao je i nastupao po cijelome svijetu, tako i u pariškoj „Olimpiji“, gdje je nastupio 36 puta. Jednom je kazao: „Bisernica je tek instrument. Zvuk sa sobom nosi čovjek u prstima...“ Ars poetica počivala mu je na sljedećim riječima: „Glazba je velika stvar jer pomaže svakome: ako se raduje, ako tuguje, ako je izgubio nekoga, svejedno je što se dogodilo, glazba liječi. Ne znam što je ta čudesna snaga, ali glazba je sigurno to.“

Branka Pavić-Blažetin

PEČUH – Nakon uspjeha na VII. međunarodnom festivalu tamburaških orkestrara „Bisernica Janike Balaža“ održanom u Novom Sadu od 13. do 14. listopada, Orkestar Vizin, koji je na spomenutom festivalu osvojio treće mjesto, a njihov primaš Zoltan Vizvari prvo mjesto u kategoriji primaša i jednu bisernicu, dobio je poziv za nastup na manifestaciji „Starčevačka tamburica“. To je također festival tamburaških orkestrara, a održava se 3-4. studenog u Starčevu.

Susret s čitateljima; 26. listopada tribina Hrvatskoga glasnika u Serdahelu

Nepozabljiv jačkarni večer u Hrvatskom Židanu

Glas Gradišća: Bianka Berceš iz Kemlje

Židanske sestre, Lilla i Laura Šerlegi, jačile su Danijelinu pjesmu

Tivadar Čeri iz Gornjega Četara je bio jedini muški izvođač

Julija Popović iz Čeprega je pjevala vrlo emotivno

Titulu „Glas Gradišća“ je ovo ljeto dobila 15-ljetna Bianca Berceš iz Kemlje

Edita Kelemen i Monika Gergić iz Prisike prvi put su skupa nastupale na ovoj priredbi

Društvu gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj je uspijelo takovu priredbu na noge postaviti ka još more napuniti cijelu dvoranu kulturnoga doma, i to već tako da bi tijesno bilo mjesto još i za jednu iglicu. Židansku pozornicu su 20. oktobra, subotu, po drugi put napunili naši amaterni pjevači *Glasa Gradišća*. Da u pratnji žive mužike nij tako jednostavno jačiti kako bi si to nuagi predstavili, a da je bojssek teško i s pokreti, koraki s glasom baratati kad nervi bedavu igru tiraju i s tim smo suočeni. Svaka čast onim izvođačem ki su si i ovput zeli hrabrenost, primili batrenja, trud si zeli da budu zvijezde dotične židanske noći. Predsjednik DGMU-a, glavni organizator jačkarnoga festivala Rajmund Filipović se je tom prilikom predstavio i u moderatorskoj ulozi i šalno, impulzivno je vodio skoro triurni program kojega je otvorila lanjskoljetošnja pobjednička pjesma, po glasanju publike. Duet Lane i Luke Nižetića je otpjevao par Olga Ukszta ter Marko Šteiner (to je zapravo lani pjevao Tamaš Horvat, gdo sad zavolj studentskih obvezov u Budimpešti samo kasnije je mogao doći). A potom se je začeo pravi show, u kom su emitirani kratki filmi od par hrvatskih rečenic o naticateljji, jer sve je išlo zapravo na hrvatskom jeziku. Čila Horvat iz Gornjega Četara je bila prva pjevačica, poznato lice s GRAJAM-a. Uz ostalo, ona je bila prva ka je nastupila i na hrvatskom Brodfestu u Slavonskom Brodu. Prvi put je jačila odve Alexandra Bošić iz Narde, ka je s Magazinovom starom pjesmom *Ti si želja mog života* kanila sama sebe isprobati uz živu glazbu. Članice prisičkoga Zviranjka Edita Kelemen ter Monika Gergić Severininu šlager su si najprzele iz torbe. Jedini muški glas je bio na festivalu četarskoga Tivadara Čerija, ki je plesač KUD-a Četarci. Pjesma *Vukovi umiru sami*, u originalu od Borisa Novkovića je zadobila njegovu simpatiju, a on pak ovaciju publike. Kako je rekao Rajmund Filipović, dika i slava je ovoga festivala Erik Škrapić ki je lani otkriven uprav na Glasu

Gradišća, i danas je popularni pjevač No Thanxa. Za grupu valja reći da su pred kratkim postali jur i vlasniki zlatne ploče. Koljnofka Eva Erdősi je rekla u filmu „*Ja nisam Hrvatica!*“, suprot toga se je ganula na naticanju s pjesmom *Đurđevdan*, ka je stara melodija od grupe Bijelo dugme. Židanske sestre, Lilla i Laura Šerlegi, u duetu su otpjevale Danijelin *Što sam ja, što si ti*, i to tako da Laura nije ni znala da će nje sestra Lilla iz Amerike domom doći (kade ljetodan boravi), samo zavolj festivala. Židansko-četarska vokalna kooperacija Vivien Holler i Kristine Nemet se je narodila na prijateljstvu. Čeprešku Andreju Kutrović mnogo puti smo mogli čuti i na GRAJAM-u, a i lani je nastupila odve. Ivetka Hegediš u Bizonje, tamburašica je domačega muzičkoga sastava i prvi put je jačila u Hrvatskom Židanu. Koljnofka Noemi Nagy izabrala je Thompsonovu jačku *Stari se*. Da su Undanke simboli za čisto jačenje i gizdavi ter zaistinu potribni člani Veselih Gradišćancev, su dokazale ovput *Nikoleta Gati* i Kitti Lendvai. Petroviščanka Mirjana Škrapić je pretešku pjesmu jačila od Josipe Lisac, pod naslovom *Magla*, dokle je Noemi Hettinger iz Gornjega Četara izabrala za svoju pjevačicu Ninu Badrić, jednu od danas najpopularnijih izvođačic u Hrvatskoj. Nora Jurašić iz Petrovoga Sela je nastupila s pjesmom *Ne daj me* od Vesne Pisarović (u originalu od Shakire), i po gibanju skoro smo i vjerovali da se je pretvorila u kolumbijsku pjevačicu. Julija Popović iz Čeprega, je jur rutinirana bivša pjevačica GRAJAM-a, toga dana je jako emotivno otpjevala Danijelinu melodiju *Neka mi ne svane*. Da su Koljnofke velike obožavateljice Thompsona i njegove glazbe, to je bilo očividno i ovu noć, pokidob je i Veronika Grubić jačila njegov hit *Geni, geni kameni*. Julija Feher iz Plajgora skoro da nij eksplodirala od energije na pozornici, u jačenju Magazinove *Ne tiče me se*. Bianca Berceš iz Kemlje na protuliću je na GRAJAM-u dobila za svoju narodnu

pjesmu zlatnu kvalifikaciju, dokle je i sad prez falinge odjačila Severininu pjesmu *Ja samo pjevam*. Dvajseti naticatelj je bio zapravo židanski kvartet, u sastavu tamburašic i pjevačic zbora Peruška Marija, Nora Pantoš, Estera Kelemen, Diana Finta ter Veronika Tot sjajile su u pjesmi *Na kamenu*, od manje poznate grupe Putokazi. Žiri od mladih stručnjakov, s Nenadom Brekom, voditeljem Medjunarodne folklorne grupe u Gradišću, Andrašom Handlerom, muzičarom Pinka-banda i autora tekstov, a ne nazadnje s Filipom Tyranom, studentom na bečkoj Glazbenoj akademiji, pravoda nije imao laku zadaću pri ocjenjivanju, ali po njegovom sudu, ovo ljeto je Glas Gradišća došla iz Kemlje, u osobi Biance Berceš. Ona, ter i židanski ženski kvartet sigurno će jur sudjelovati na jednom zagrebačkom glazbenom festivalu, a k tomu u dodatku, po običanju Nenada Breka, još pet-šest izvođačic će vjerojatno dostati pozivnicu na ta festival. Na samom kraju naticateljji Glasa Gradišća 2007 su se lučili od publike sa zajedničkom pjesmom, u pratnji benda Glasa Gradišća (sa člani Pinka-banda, Čungama, Pinkice ter Mlade generacije). Šika se još znati za pjesmu da je tekst napisao Andraš Handler, a aranžirao ju je Robert Harangozo s refrenom: *...A vi sad pjevajte s nama, zapjevaj i ti, pljesak iz džepa izvadite svi, neka se duše vaše otvore, pustite unutra naše glasove!*“
-Timea Horvat-

Festival „Glas Gradišća” iz trih gledišćev

Andraš Handler

Andraš Handler, gitarist i pjevač petroviskoga Pinka-banda, berdaš tamburaškoga sastava Koprive, ter autor brojnih tekstov, ovput član žirija: Imali smo 19 pjevačic i jednoga pjevača, nažalost. Drugo ljeto moramo se potruditi da budu muškarci u većini, da ih već bude na ovoj priredbi. Imali smo jako dobre izvedbe, a imali smo i manje dobre, ali na tom se ne prahamo čuditi jer od njih ki su sad prvi put bili na bini, sad su imali prvi put mikrofon u ruka, i nisam već očekivao. To se vidi da svi su se jako čuda trudili, mučili, išli na probe, gledali i naučili tekste da budu dobri, je kojim se je to nagodalo, uspelo, je kojim ne. Med onimi kim se je to nagodalo morali smo izabrati samo jednoga, takovi su bili kriteriji. S organizatori smo se spominjali da pri ocjenjivanju ćemo gledati sveukupni dojam, mislim ovde na glas, na pjevanje, na scenski nastup, na cijelu izvedbu, i po ti kriteriji smo nazadnje izbrali Bianku Berceš. Ona je stvarno od prvoga do zadnjega glasa imala najčišći glas, nij imala intonacijskih greškov i mislim da je dobar kontakt imala s publikom. Od lanjskoga ljeta, od svirača sam došao do žirija, ali moram reći ja sam prvenstveno svirač i muzikant, i bolje se ćutim s one strane bine, znači za gitarom, za mikrofonom, nek kot član žirija. A za to da sam ja napisao tekst za skupnu pjesmu Festivala, nek toliko da ako negdo zna već neke tajne da se u Petrovom Selu priprema jedan CD od grupe Pinkica, onda i to zna da s njimi već dost dugo sudjelujem. Radimo skupa i njim sam napisao nekoliko tekstov i Robert Harangozo je napisao melodije. Tako su me onda organizatori zamolili da i za ovu priredbu probujem napisati takav tekst kojega svi moru lako razumiti, svi moru lako odjačiti. Mislim da je uspelo ponovo s Robertom skupa i jako dobru melodiju napisati.

Vjerujem da će čudamim ostati u pamćenju ova jačka. Ima se još što raščistiti na pjesmi, nisu svi potpuno uvježbali ni tekst ni melodiju, ali, ako bude iz toga neka CD-snimka, onda će se to perfektno odraditi.

Rajmund Filipović, predsjednik Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj i glavni organizator Festivala, pjevač i gitarist petroviske Pinkice: Svaki ima svoje uzore kad izmisli nešto novo. I mi kao organizatori

smo imali pretkip kako mora izgledati profesionalni festival po naši mogućnosti, jer ipak mislim da ovo je skoro 95% toga što moremo sami napraviti sa svojim kapacitetom. Željili smo napraviti nešto za mlade, nešto atraktivno, ležerno, i to je bio jedan pokušaj. Što je negativno bilo da smo opet istekli iz vrimenta, opet je malo produžen spektakl, ali su ljudi bili strpljivi. Oni koji su lani jačili, oni su rekli da, naravno, kanu dojt i sada, a to je bila najveća reklama za ov festival. Našli smo i neke nove jačkarice, nažalost samo jačkarice, i vidilo se je da su zapravo nove izvodjačice najbolje i najkvalitetnije. I ovako je došlo oko 400 ljudi u kulturni dom, nisu stali svi nutra. Iz 12 gradišćanskih naselj, od Petrovoga Sela do Bizonje su naticatelji došli danas pjevati. Ovo je bio danas zaistinu festival za cijelo Gradišće. Dvadeset jačkov smo čuli od onih ki nisu profesionalci, svaki je trebao hrabrenost za binu da zajači, da neku koreografiju izmisli i tri i pol minuta bude u produkciji kot naši uzori ke gledamo svaki dan na televiziji. Dobili smo zopet nove mlade kim se je vidio Festival; sigurno će dojt i drugo ljeto, sigurno će dovesti sa sobom svoje prijatelje, prijateljice, a to je najvažnije. Gdo je danas najpopularniji pjevač med našimi mladi, to smo vidili i čuli po interpretacija, a to su, moremo reći, Danijela, Severina, Magazin, Nina Badrić. Pjevačice u većini su izabrle one jačke ke moru lipo izjačiti temperamentno, nježno, lagano, ljubavno, ali naravno imali smo i muške izvodjače, kot Thompson, sa ženskim glasom. Prestižna je nagrada da jedno ljeto će moći Bianka Berceš nositi titulu Glas Gradišća, a najveća nagrada je svim nam, kako je Nenad Breko rekao, on ima svoje misli da bi mogli sastaviti cijelu ekipu za neki zagrebački festival. Ako se ovo

Petrovišćanka Nora Jurašić se je pretvorila u gradišćansku Shakiru

zгода, i siguran sam stopostotno da će se ostvariti, onda moremo reći da je granica nebo, tako da opet imamo nove zvijezde i nove uspjehe.

Mirjana Škrapić, naticateljica iz Petrovoga Sela: Izabrila sam tešku pjesmu od Josipe Lisac pod naslovom Magla, kad nisam imala drugi izbor. Prlje sam htla od Magazina pjevati, Gutljaj vina, ali ta pjevačica

ima jako visoki glas, ja nimam, to je bio pravi razlog za Josipu Lisac. Nisam imala dost vrimenta vježbati, ali zadaću da prevedem pjesmu, i razumim u čemu je bit svega toga, napravila sam. Od ove pjevačice sam samo ovu jednu pjesmu znala, ka nije današnja nek iz 1982. ljeta. Prvi put sam nastupila na Glasu Gradišća. Svi su mi rekli da ću se dobro ćutiti na pozornici, ali to nij tako bilo kad ja se i preveć bojim od pozornice. Moram priznati, ovo nij za mene. Moj brat Erik je lani isto tako ovde jačio, odvud je zašao u grupu No Thanx, ali je on, za razliku od mene, čisto drugi človik. On zna plesati, jačiti kad publika njega gleda, ali ja, to sam i sad vidila, nisam za pjevanje na pozornici. Ovo mi je bilo prvi i zadnji nastup, kako sam i prlje festivala rekla.

-Tiho-

Nardarka i učenica 2. razreda u četarskoj školi Roxana Nemet je nastala treća u prvoj kategoriji

Petra Farkaš iz Kemlje je završila posebnu nagradu u drugoj kategoriji

Ljetos 16. oktobra (utorak) zopet se je napunila dvorana koljnofskoga kulturnoga doma na Nakovićevoj svetačnosti. Za uvodom dičjih folkorašev i tamburašev se kih 30 školarov naticalo pred žirijem. U dvi kategorija dolnjih razredov su sjedili u ocjenjivačkom sudu Edita Horvat-Pauković, savjetnica

Nakovićevo naticanje u lipom govorenju

Slast gradišćanskohrvatskoga jezika

Skoro da i nij takovoga školaru u našoj regiji ki ne bi znao kade se odvija ljeta na ljeta naticanje u lipom govorenju, po imenu borištovskoga kantoručitelja i ravnatelja koljnofske škole Mihovila Nakovića. Dokle je ovo školsko naticanje pokrenulo Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, pred par ljet je ulogu organizatora u cjelini na se zela Osnovna škola „Mihovil Naković“ u Koljnofu, kade se jur tradicionalno najdu svako ljeta naši najbolji učenici, hrvatski recitatori i štitelji.

U kulturnom programu su nastupili koljnofski školar

za jezik u Gradišću, Mirko Berlaković, bivši direktor borištovske Glavne škole, ter Anica Šaller, učiteljica hrvatskoga jezika u četarskoj školi, dokle je pri naticatelji od 5. do 8. razreda u nje mjesto skočila Elizabeta Pajrić, direktorica undanske škole. U niži razredi je bila zadaća recitiranje dičjih pjesam, isključivo od gradišćanskih autorov, tako smo najveć pjesmic čuli od Lajoša Škrapića, Antona Leopolda ter Mate Šinkovića. Za 5-6. razred je bio izabran tekst *Pri zdenču*, a za 7. i 8. razred stara povidačka *Čarobni lagav*. Kako je rekla Edita Horvat-Pauković, ljetos su se strogo ocjenjivale jezične osobnosti, naglaski, intonacija, a ne igrokazačka talentiranost, iz česa smo vidili u minuli ljeti cijeli repertoar. I ovako nij lako pala pojedinačna odluka. Bili su med člani žirija i nesporazumi oko različitih produkcijov, ali uglavnom su rezultati slični kot su to bili i lani. U prvoj kategoriji (1. i 2. razred) veljek neobično, dvojica su prva mjesta podiljena. Jedno Anici Zorici Timar iz Petrovoga Sela, a drugo prvo mjesto je pripalo Dalmi Gostom iz Unde. U ovoj kategoriji su zato dodili samo nagradu za treće mjesto, ku je dobila Nardarka Roxana Nemet iz četarske škole.

U drugoj kategoriji (3. i 4. razred) pak treće mjesto nisu imali, umjesto toga na drugom mjestu su naticanje završile dvime: Petra Kolnhoffer iz Narde (četarska škola) ter Žofika Isak iz Petrovoga Sela. Apsolutni pobjednik u ovoj kategoriji, uprav tako kot i lani, postao je Dragan Fucin iz Prisike, učenik kiseške Dopunske škole.

Ovde je dodiljena i posebna nagrada učenici 4. razreda kemljanske škole Petri Farkaš. U trećoj kategoriji (5. i 6. razred) jur

Najbolji školar naticanja: odzada Petrovišćan Tamaš Papp i Dora Meršić, takaj iz Petrovoga Sela, najpr sliva Ana Zorica Timar iz Petrovoga Sela, Dragan Fucin iz Prisike ter Dalma Gostom iz Unde

sa izražajnim štanjem teksta je treće mjesto značilo Riti Fabšić iz Bizonje. Druga je nastala Monika Meršić iz Hrvatskoga Židana (Kiseg), a najbolji je ove grupe bio Petrovišćan Tamaš Papp.

Četvrta kategorija (7. i 8. razred) skoro je producerala isti rezultat kot i prijašnja grupa. Na trećem mjestu je zgotovila naticanje Šarolta Varga iz Hrvatskih Šic (četarska škola), drugo mjesto je osvojila Židanka Ester Meršić (Kiseg), a za prvo mjesto nije bilo diskusije, pokidob je to pripalo znova Petrovišćanki Dori Meršić.

Pri prikldavanju brojnih darov svaki pobjednik je posebno obećao savjetnici jezika da će se odsad još već pominati po hrvatski.

-Tiho-

Odgoj, i opet školski odgoj

Već su prošla dva mjeseca otkako pohađate školu, netko se radovao tomu, a netko nije. Dobro je s vršnjacima razgovarati, igrati se, raditi bilo što zajedno, ali što se podnosi malo teže, to su razne obveze: učenje, pravila ponašanja u ustanovi kojoj se morate pridržavati. Možda katkad osjetite da ste uskraćeni u svojoj slobodi, ali trebate znati da to nije tako samo u školi. Želimo li pripadati nekoj zajednici, moramo prihvatiti i njezina pravila, a ljudi većinom žive u nekoj zajednici u kojoj se moraju prilagođavati jedni drugima, a i prirodnom okolišu. Na to vas pokušaju odgajati i roditelji, a i učitelji u školi.

Što je odgoj, pitate se? Odgoj je kada vas tko uči pravilima lijepog ponašanja u određenim situacijama. Cilj je dobrog odgoja pak da se ugodno osjećate, i duhom i tijelom.

Nemojte misliti da je odgoj neka nova stvar, u odgoj su ulagali već i u starim vremenima.

Vaši vršnjaci prije 2-3 tisuće godina u

staroj Ateni također su pohađali školu. Istina, samo dječaci. Dječake do sedme godine odgajali su roditelji, a zatim su pohađali školu. Djevojčice su ostajale kod kuće gdje su ih majke učile kućanskim poslovima. U osnovno obrazovanje ubrajali su čitanje, pisanje, računanje, pjevanje i sviranje na liri. Lira je grčko žičano glazbalo slično tamburici. Od 18. do 20. godine života mladići su stjecali i vojničko obrazovanje. Pravo na takav odgoj imali su samo sinovi slobodnih građana, a djeca robova bila su potpuno isključena iz obrazovnog sustava. Atenski odgoj bio je dobar jer je razvijao duh i tijelo. Od 13. godine života dječaci su pohađali školu za duh i tijelo, koja se u Ateni zvala palastra. Tamo su izvodili tjelesne vježbe koje su poslije usavršavali u gimnaziji. Uz tjelesni odgoj, u gimnaziji su stjecali političko i filozofsko obrazovanje kako bi se što bolje pripremili za vođenje državnih poslova.

beta

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Kako se sele životinje?

Ptice i kukci sele se zrakom, ribe vodom, a kopneni sisavci kopnom. Kako npr. albatros, nakon dvije godine boravka na moru, pronade otočić usred južnog Atlantika? Nevjerojatno, no životinje se koriste različitim orijentirima: Sunce i njegov kompas, zvjezdano nebo, polarno svjetlo, magnetsko polje Zemlje, poznate orijentire u prostoru i miris. Mnoge ptice imaju tzv. osjet zemljovida. Zvuči malo nevjerojatno, ali neke se ptice ponašaju kao da u svakom trenu znaju gdje se nalaze, ma gdje ih na zemlji stavili. Neke vrste ptica imaju na svojoj mrežnici (sloj u oku koji sadrži fotosjetljive stanice) stanice koje osjećaju Zemljino magnetsko polje. Čini se kako one na neki način u svakom trenutku vide položaj sjevernog i južnog magnetskog pola i Zemljinih magnetskih silnica.

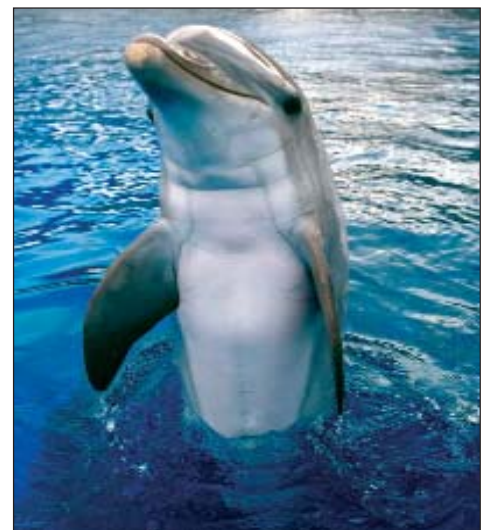
SISAVCI Mnogi sisavci također povremeno se sele. Sele se neke vrste šišmiša, a mogu prijeći udaljenosti od 100 do 2500 km. Po svojim su seobama poznate mnoge vrste kitova i dupina. Izvan sezone parenja stari mužjaci ulješure sele se iz tropskih mora u hladne vode oko Sjevernog i Južnog pola gdje se hrane. Od većih kopnenih sisavaca koji se sele poznati su jeleni, bizoni, sobovi i lososi.

Partenon – hram Atene Djevice, građen između 447. i 438. godine prije Krista

SKAKAVCI Seobe i najezde skakavaca poznate su još iz Biblije. Sele se mnoge vrste skakavaca, ali najpoznatiji po seobama jesu tzv. skakavci selci. Oni se sele slijedeći kišno razdoblje godine kad ima dovoljno hrane. Seleći se, mogu prijeći 2000 do 3000 km u dnevnim pomacima od oko 300 km.

PTICE Najveće udaljenosti prelazi arktička čigra. Nakon kratkog arktičkog ljeta, sele se na jug u zimovalište koje se nalazi u najjužnijem dijelu Indijskog oceana, blizu Antarktika. Kada tamo započne jesen (na sjevernom započinje proljeće), čigre se sele natrag na Arktik gdje se gnijezde i goje mladunčad. U prosjeku svaka čigra, seleći se, godišnje preleti između 30 000 i 40 000 km!

Baćino – Županijski susret hrvatskih učenika

Druženje, zabava i služenje materinskim jezikom

U organizaciji mjesne Osnovne škole i vrtića u petak, 19. listopada, u Baćinu je priređen već tradicionalni Županijski susret hrvatskih učenika, koji je upriličen u školskoj športskoj dvorani s početkom u 9 sati. Nakon ručka, u 14 sati Susret je nastavljen u mjesnom domu kulture plesačnicom, a završen predstavom Hrvatskoga kazališta iz Pečuha, koje je prikazalo dječji igrokaz Zlatna ribica.

Dio sudionika; u prvom redu učenici santovačke hrvatske škole

Uzvanici i gosti: (slijeva) Katja Bakija, Franjo Anišić i Gabor Györfvári

Nakon izvođenja mađarske i hrvatske himne, uime organizatora okupljene sudionike i goste srdačno je pozdravila učiteljica hrvatskoga jezika Lenka Stanojev-Herner, među njima posebno Katju Bakiju, treću konzulicu Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, zaduženu za obrazovanje, znanost i kulturu, te Gabora Györfvárija, predsjednika Odbora za odgoj i obrazovanje Hrvatske državne samouprave, ravnatelja HOŠIG-a Miroslava Krlježe u Pečuhu, te ravnatelje, nastavnike i učenike osnovnih

škola Bačko-kiškunske županije u kojima se predaje hrvatski jezik. Ona je ujedno zahvalila mjesnoj osnovnoj školi, Hrvatskoj manjinskoj samoupravi, Javnoj zakladi za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj kao i Županijskoj zakladi za javno obrazovanje na materijalnoj potpori, bez čega se ovaj susret ne bi mogao ostvariti.

„Naš je cilj bio da ponovno okupimo županijske učenike hrvatskoga jezika u našoj školi, da se zajedno natječemo, plešemo, pjevamo i bolje upoznamo, da se družimo i postanemo dobri prijatelji koji se raduju jedni drugima kada se sretnu. Pokušali smo današnji program sastaviti tako da se previše ne umarate, ali da se zabavljate i ipak rabite materinski jezik. Zadaci nisu preteški, pokušajte se što više služiti hrvatskim jezikom, samo ga tako možete sačuvati za budućnost” – kazala je uz ostalo učiteljica Lenka otvarajući Županijski susret hrvatskih učenika. Nakon nje učenica baćinske škole recitirala je pjesmu Marka Dekića U jeziku.

Usljedio je natjecanje, a ekipe nižih i viših razreda osnovnih škola iz Aljmaša, Baje (s Dolnjaka i Vancage), Baćina, Gare, Kaćmara i Santova nadmetale su se u rješavanju pismenih jezičnih zadataka i u raznim vještinama. U ocjenjivačkom sudu bile su učiteljice Anica Prodan-Hoffman i Jutka Poljak-Csicsor iz Baje.

Nakon zbrajanja bodova proglašeni su rezultati prijepodnevnog natjecanja. Prema

Učenici nižih razreda iz Kaćmara s učiteljicom Margitkom Tupčija-Išpanović

Lenka Stanojev-Herner pozdravlja okupljene

tome prva mjesta i u kategoriji i viših razreda prvo mjesto pripalo je kaćmarskim učenicima. Kod nižih drugo mjesto pripalo je učenicima iz Gare, a treće učenicima iz Baćina. Kod viših razreda drugi su bili učenici 7. razreda s bajske Vancage, a treći učenici Hrvatske osnovne škole iz Santova.

Uostalom, kako je više puta i naglašeno, bilo je to natjecanje, ali rezultat nije bio najvažniji. Prije svega naglasak je bio na druženju, zabavljanju i rabljenju materinskog jezika, a svi sudionici nagrađeni su skromnim darovima organizatora.

Okupljenima se na kraju uime Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu obratila Katja Bakija, koja je uz ostalo izrazila zadovoljstvo s ovakvim prigodnim okupljanjem hrvatskih učenika, ujedno zahvalivši domaćinima i organizatorima Susreta. Ona je naglasila da su važna ovakva okupljanja, te je pozvala na očuvanje i razvijanje materinskog jezika, što je preduvjet za očuvanje jednog naroda, njegove kulture i običaja, poželjevši svima uspjeh u daljnjem radu. Kako reče, Republika Hrvatska i Generalni konzulat u Pečuhu nastojat će u tome dati svaku pomoć.

Nakon objeda, u mjesnom domu kulture organizirana je plesačnica, a u 14 sati, već po običaju, u Baćinu je gostovalo pečuško Hrvatsko kazalište, koje je prikazalo dječji igrokaz Zlatna ribica, u režiji Petra Šurkalovića, koji je praizveden 26. siječnja ove godine u Pečuhu.

S. B.

Črlijeno vino za bečki Hrvatski bal 2008. je „Cabernet Franc 2004. Villány”

Geslo dojučega, 61. Hrvatskoga bala u Beču, 19. januara 2008. će biti „Beč–Budimpešta–Zagreb”. U tu svrhu se organizator ovoga tradicionalnoga bala, HGKD odnosno Hrvatski centar, trudi da bude uz muzički program ovih triju metropolov odnosno zemalj zastupano i vino hrvatskih vinarova iz tih triju zemalja. Hrvatski centar u svojoj prostoriji u Schwindgasse 14 je 18. oktobra priredio degustaciju hrvatskih vina iz Ugarske. Uz pripomoć Udruženja hrvatskih vinarova u Ugarskoj, na čelu s predsjednikom Mišom Heppom, dva vinara iz Villányja su doma napravili izbor sedam črlijenih vina, o kojima je pak stručni žiri u Beču pod peljanjem Štefana Novaka izabrao vino za idući Hrvatski bal. Uz običnu vinsku kartu i s vina iz Hrvatske, črlijeno vino Hrvatskoga bala 2008. će biti „Cabernet Franc Villány 2004. Selection“, vinara Alojzije Wunderlicha iz Villányja. „Villány Portugieser (13,0%), 2007. Kovács-Harme Pincészet” iz vinarije Lacija Kovača će biti „vino miseca“ u kafiću Hrvatskoga centra. Vinari Alojzije Wunderlich iz Villányja i Ladislav Kovač iz Vršende kraj Pečuha, su još doma napravili izbor iz svojih vina i su u Beč dovezli sedam različitih vina da bi

pokazali mnogovrsnost i kvalitetu svojih proizvoda. Stručnu procjenu i ocjenu ovih sedam vina po bodovnom sistemu je peljao Štefan Novak. Jurori su dali svoju ocjenu i odluka je bila dost uska, ali ipak jasna: „Cabernet Franc Villány (12,5%), flaki barrique/ 2004. Wunderlich Pincészet“ je tim oficijelno črlijeno vino Hrvatskoga bala 2008. u Parkhotelu Schönbrunn. Uza to, naravno, idu još i brojna druga vina iz Hrvatske i Austrije. Uprava Hrvatskoga centra je iz sedam čuvenih vina izabrala „Villány Portugieser (13,0%), 2007. Kovács-Harme Pincészet“ iz vinarije Lacija Kovača za „vino miseca“ u kafiću Hrvatskoga centra, kade će se najti misec dan dugo kao posebna ponuda. Ovo je čisto mlado vino po uzoru Beaujolais nouveau. Skupa sa spomenutim dvjema vinarima iz južne Ugarske je doputovao i tamburaški sastav Orašje iz Vršende koji je svirao četvrtak, 18. oktobra, u Hrvatskom centru. Ovaj sastav do sada mnogim Gradišćanskim Hrvatima nije bio poznat, ali je to odličan sastav na visokom tehničkom nivou i s vrlo bogatim hrvatskim repertoarom (a naravno i ugarskim).

-Petar Tyrant-

Ladislav Kovač, Željko Radić (Restoran Kornat u Beču) i Alojzije Wunderlich

KEMLJA – Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj Vas srdačno poziva na folklorni festival „Kultura prez granic” 3. novembra, subotu, u Kemlju, s početkom u 17 uri. Nastupaju mjesni folkloristi „Konoplje”, pjevački zbor Rosica iz Slovačke, KUD Čakavci iz Hrvatskoga Židana, pjevački zbor Mali Dunaj iz Kemlje, „Kolo Slavuj” iz Beča ter undanski HKD Veseli Gradišćanci. Priredbu sponzoriraju Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine, Hrvatska samouprava Jursko-mošonsko-šopronske županije i kemljanska Hrvatska manjinska samouprava.

ČIKERIJA – U nedjelju, 30. rujna, u Čikeriji je održana bunjevačka (hrvatska) misa, zapravo misa s bunjevačkim pjesmama *Zdravo, Divo, Svi se klanjajmo, Čuj nas, Majko, Do nebesa, Lipa si, lipa* i *Papinom himnom* – obavijestio nas je ukratko Miloš Pijuković, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave. Pjesmu je predvodio i na orguljama pratio čavoljski kantor Joso Savić, a na misi se okupilo stotinjak vjernika, od čega pola bunjevačkih. Velečasni Csaba Sálek, koji je podrijetlom iz Slovačke, a dobro govori i slovački jezik, prihvatio je ovaj tip mise, kao i to da se svake četvrt godine služi bunjevačka misa. Tako je predviđeno da se iduća takva misa održi za Božić.

Usavršavanje za čelnike narodnosnih samouprava

Županijski narodnosni dom i Udruga interkulturalnih regija, uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, u petak, 9. studenoga, s početkom u 9 i 30, u Baji organizira stručno usavršavanje za predsjednike i dopredsjednike njemačkih, hrvatskih, srpskih i slovačkih samouprava. Za uspješan rad i ostvarivanje zakonskih zadaća, čelnicima manjinskih samouprava svojim savjetima pomoć će dati djelatnici Regionalnog ureda za javnu upravu i Ureda Bačko-kiškunske Županijske skupštine. Prijepodne bit će riječi o radu, zadaćama i gospodarenju manjinskih samouprava, te o mogućnostima kulturne autonomije i radu manjinskih obrazovnih i kulturnih ustanova. Nakon ručka, od 13 sati održat će se forum na temu aktualnih manjinsko-političkih pitanja, o suradnji i partnerstvu manjinskih samouprava, djelovanju županijskih samouprava i prijedlozima za programe u 2008. godini. Predavači će biti predsjednik županijske njemačke samouprave Ferenc Schön, predsjednik Hrvatske županijske samouprave Joso Šibalin i voditelj Županijskog narodnosnog doma u Baji István Hajdú. S. B.

UPIŠITE SVOJE DIJETE U HRVATSKU OSNOVNU ŠKOLU I GIMNAZIJU U BUDIMPEŠTI

Pozivamo sve Hrvate i simpatizere Hrvatske kulture da prošire svoje obzore, obogate svoju kulturu i nauče nove jezike (hrvatski, engleski, njemački) u prelijepom zdanju naše škole smještene na adresi:

BUDIMPEŠTA

1144 Kántorné sétány 1–3.
(ODMAH IZA IKEA-e NA TRGU ÖRS VEZÉR)
Tel: 220-93-81/105
Katica Kuzma, doravnateljica
WEB: www.horvatskolabp.sulinet.hu
E-mail: horvatskola.bp@horvat.sulinet.hu

Draga Djeco i dragi Roditelji!

**Uskoro ćete biti pred životnom odlukom – Kamo usmjeriti svoje dijete?
Koja će škola zadovoljiti zahtjeve današnjice?**

Stoga želimo vašu pozornost usmjeriti na učenje hrvatskog jezika, jer njime otvarate još jedna vrata svojoj djeci. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju naša djeca će biti u prednosti sa znanjem HRVATSKOGA jezika i poznavanjem hrvatske kulture.

ZAŠTO BAŠ NAŠA ŠKOLA?

Jer Vaše dijete može učiti **od prvog razreda do mature** u jednoj modernoj i opremljenoj školi.

Jer ako ne znate hrvatski jezik, imate mogućnost naučiti ga u **NULTOM RAZREDU**, gdje je **naglasak većinom na učenju hrvatskoga jezika**. Ostale predmete učite u minimalnoj satnici.

- Jer **pratimo mađarski odgojno-obrazovni program na dva jezika**, na hrvatskom i mađarskom.
- Jer učenici do mature **nauče hrvatski jezik**.
- Jer **njegovujemo i hrvatsku i mađarsku kulturu**.

Jer velik naglasak posvećujemo učenju **ENGLESKOG ili NJEMAČKOG** jezika.

Prošle godine 73% maturanata su imala položen jezični ispit srednjega stupanja iz engleskog ili njemačkog jezika.

- Jer veliku pozornost posvećujemo **zdravom načinu življenja**. U dobro opremljenoj dvorani naši učenici se bave raznim športovima.
- Jer je u našoj školi obuka narodnog plesa na visokoj umjetničkoj razini. Gotovo je svaki učenik član plesne skupine „TAMBURICA“ koja je sudjelovala na raznim festivalima u Mađarskoj, Hrvatskoj i diljem Europe.

Sati plesa su uz tjelesni odgoj u redovnoj nastavi pod vodstvom Marije Silčanov-Kričković.

- Jer ako učenik dolazi izdaleka, za njega je privremeni dom **moderna dački dom** koji je u sklopu školske zgrade.
- Jer imamo dobre veze s matičnom zemljom. **Učenici imaju priliku više puta otputovati u Hrvatsku**. Naše prijateljske škole su u Zagrebu, Požegi, Zadru, Splitu, Tučepima, Dubrovniku.
- Jer su već godinama svi od maturanata **primljeni na neku višu školu ili fakultet**. (Npr. Medicinski fakultet, Ekonomski fakultete, Pravni fakultet, Viša turistička škola itd.)
- Jer imamo **stručne i agilne profesore**.

NAŠI REZULTATI GOVORE DOVOLJNO!

DOĐITE, INTERESIRAJTE SE, RASPITAJTE SE, POGLEDAJTE NAŠU WEB-STRANICU.

OTVORENI DAN:

16. 11. 2007.

PRIJAMNI RAZGOVOR:

29. 02. 2008.

ČEKAMO VAS!

Stranicu je
sponzorirao oglašivač

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 5200,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270